

Čtenářská gramotnost - návrh řešení nedostatků zjištěných průzkumem PISA z roku 2009

Východiska ze zjištění průzkumu PISA:

- v průzkumu PISA skončila ČR výrazně hůř než v roce 2000
- klesá úroveň čtenářské gramotnosti, výrazněji u děvčat, chlapci vykazují horší výsledky dlouhodobě
- ČR se nachází v pásmu podprůměru, mezidobně došlo ke 3. největšímu propadu mezi hodnocenými zeměmi
- zatímco čtenářská gramotnost v zemích OECD za posledních 6 let stoupá, v ČR statisticky výrazně klesá
- úrovně způsobilosti jsou: 1a, 1b, 2, 3, 4, 5, 6
- za základ úrovně způsobilosti se považuje úroveň 2, této úrovně nedosahuje 31% chlapců a 15% dívek

Definice čtenářské gramotnosti:

Čtenářská gramotnost je schopnost porozumět psanému textu, zabývat se jím, přemýšlet o něm a používat ho k dosažení vlastních cílů, k rozvoji vlastních vědomostí a potenciálu a k aktivní účasti ve společnosti.

Čtenářská gramotnost v sobě spojuje různé typy dovedností:

- získávání informací
- zpracování informací
- zhodnocení textu

dále pak různé typy textů:

- souvislý text
- nesouvislý text

Na základě výše uvedených informací je nutné vytvořit základní podmínky pro rozvoj čtenářství:

1. Nikdo ve škole nepovažuje čtení za ztrátu času, dospělí jsou modelem čtenáře.
2. Čas - je vytvořen dostatečný časový prostor pro čtení
3. Dostupnost knih a textů:
  - různorodost knih, které jsou snadno dostupné
  - čtenáři potřebují knihy
  - školní knihovny nejsou vhodné pro rozvoj čtenářství
  - neustále probíhající inovace vozového parku knih, doplňování knihovny atraktivními tituly
4. Je nezbytně nutná četba celých textů - žáci čtou celé knihy, ne jen ukázky
5. Příležitost pro čtenářskou odezvu a sdílení - žáci mohou bezprostředně sdílet osobní dojmy z četby
6. Čtení je propojeno se psaním - žáci písemně reagují na přečtené
7. Učitelé umějí čtení učit

PROČ ČÍST

- výrazně se zvyšuje úroveň slovní zásoby
- díky zvyšování čtenářských dovedností se u žáků výrazně zlepšuje úroveň pravopisu
- díky zvyšování úrovně čtenářských dovedností se lepší učení v jiných předmětech
- se zlepšující se úrovní čtenářství se zlepšuje pozornost žáků i v jiných předmětech
- zlepšuje se úroveň vlastních textů žáků
- výrazně se zlepšují nástroje myšlení
- s každou vyšší úrovní čtenářství dochází ke snižování počtu agresivních řešení konfliktů, protože jsou žáci schopni lépe argumentovat
- dochází ke kultivaci učebního prostředí - dochází ke snižování ničení školního prostředí
- úpadek čtení je nepřímým ohrožením demokracie - sečtělí lidé nepodléhají tak snadno propagandistickým vlivům
- vzrůstající počet funkčně ngramotných absolventů škol je pro společnost časovanou bombou
- čtení jde výrazně za vzděláním - úspěšní žáci hodně četli bez ohledu na sociální podmínky

Vážení rodiče,

z výše uvedených informací je zcela patrné, že čtení a čtenářská gramotnost jsou jednou z nejdůležitějších priorit každé školy, tedy i naší. My chceme tento stav řešit koncepčně, a proto přicházíme se souborem opatření, které Vám nyní předkládáme. Věříme, že se nám společně podaří alarmující čtenářské nedostatky zmenšit nebo dokonce odstranit.

Návrh opatření:

- navázat úzkou spoluprací s městskou knihovnou, získat nové návštěvníky knihovny; vytvořit vzájemně propojený systém spolupráce mezi školou a knihovnou (tématické návštěvy, soutěže, kvízy, ...)
- od 1. ročníku zapojit do vybavování tříd knihami rodiče (encyklopedie)
- od 3. ročníku zavést do předmětu čtení, resp. literatura čtenářské deníky
- vyčlenit odpovídající finanční prostředky na nákup žákovsky atraktivních knižních titulů
- umožnit dětem návštěvy školní knihovny jedenkrát týdně s možností zapůjčování knih k domácímu čtení
- motivovat žáky ke čtení různými školními soutěžemi, účastí v národních a mezinárodních soutěžích
- pro čtenáře stanovit pro každý ročník doporučenou četbu (autor, případně titul)
- seznam titulů bude odpovídat současným požadavkům
- je vytvořen systém kontroly četby "povinných" titulů, který zamezuje možnosti opisování obsahů z internetu. Obsah titulů lze nepovinně psát do čtenářského deníku, případně do sešitu literární výchovy. Důraz bude kladen na ústní prezentaci před třídou.
- umožnit žákům číst i knihy mimo povinné tituly a tyto zařadit do čtenářského deníku; k těmto titulům zapisovat patřičné informace do čtenářského deníku nebo do sešitu literární výchovy
- počet přečtených titulů v jednotlivých ročnících:

1. ročník: 1 kniha dle vlastního výběru (výběr udělá učitelka)
2. ročník: 10 knih dle vlastního výběru (výběr ovlivní učitelka) - referát ústní formou
3. ročník: 6 knih - dle vlastního výběru se stručným zápisem do čtenářského deníku
4. ročník: 8 knih - dle vlastního výběru se zápisem do čtenářského deníku
5. ročník: 10 knih - dle vlastního výběru se zápisem do čtenářského deníku
6. ročník: 6 knih - doporučená četba: Divá Bára, Staré řecké báje a pověsti, Mikulášovy patálie, Záhada hlavolamu, nějaký titul od V. Steklače; k tomu vlastní výběr titulů
7. ročník: 6 knih - bajky, pohádky (Andersen, Wilde), Metráček, Bylo nás pět, výběr z titulů od Batličky, Procházkové nebo Bezděkové; k tomu vlastní výběr titulů
8. ročník: 8 knih - Fimfárum, Máj, Kytice, výběr z titulů od K. H. Borovského, Žáčka, Ch. Dickense, V. Huga; k tomu vlastní výběr titulů
9. ročník: 8 knih - Stařec a moře, výběr z titulů od K. Čapka, J. Haška, E. M. Remarquea, M. Viewegha; k tomu vlastní výběr titulů

Další aktivity: **Čtenářské dílny** pro žáky školy

Autorská soutěž - vlastní tvorba žáků v oblasti básní, písní, povídek, komiksů

Literární soutěže

Besedy o knihách v rámci tříd

Burza knih - možnost nákupu knih přímo ve škole od spolužáků

Ve vlastním výběru do splnění kvóty nebudou zařazeny knihy bez autorů (např. Disneyovky) a komiksy.